

Єгунов Юрій Артемович, к.е.н., доцент,
Єгунова Ірина Миколаївна, викладач,
Одеський національний економічний університет

Зміст стратегічних планів підприємства

Дослідженню теоретико-методичних основ стратегічного планування на підприємстві в останні десятиліття присвячено безліч робіт вітчизняних і зарубіжних вчених. Разом з тим, на сьогоднішній день в економічній літературі відсутня єдність думок щодо змісту і призначення стратегічних планів.

Ряд авторів даний вид планів ототожнює зі стратегією підприємства, зводячи процес стратегічного планування суто до її розробки [1 с. 8 та ін.]. Дійсно, важко переоцінити місце стратегії в системі стратегічного планування, оскільки вона «формулює стратегічні плани» [2, с. 55] і становить їх основу [3, с. 129], є головним завданням стратегічного планування [4, с. 14]. Однак, незважаючи на свою ключову роль, стратегія є хоч і важливою, але не єдиною складовою частиною стратегічного плану. Останній, на думку цілого ряду вітчизняних і зарубіжних вчених, повинен включати три основні елементи: місію, спільні цілі та стратегії дій для їх досягнення [5, с. 129].

Ми повністю поділяємо цю точку зору. При цьому вважаємо за необхідне зазначити, що за змістом і цільовою спрямованістю стратегічне планування полягає в розробці стратегії, яка є основним результатом даного процесу. Звідси, визначення місії, формулювання цілей і завдань слід розглядати в якості окремих етапів обґрунтування стратегії підприємства. Так само як і аналіз зовнішнього середовища і внутрішньої структури підприємства [5, с. 129].

Таким чином, результати здійснення зазначених етапів, з одного боку, є інформаційною базою процесу обґрунтування стратегії підприємства, з іншого боку, вони безпосередньо формують сам зміст стратегічного плану. Крім цього, вони широко використовуються при розробці тактичних планів і бізнес-планів інвестиційних проектів. Зокрема, здійснення коректного і об'єктивного аналізу конкурентного середовища підприємства багато в чому залежить від правильного визначення його місії. Формулювання загальної мети і завдань підприємства є необхідною умовою використання сучасного інструментарію векторної оптимізації виробничої програми.

Зупинимися докладніше на ключовій складовій стратегічного плану. В даний час в економічній літературі склалося дві думки щодо

кількості стратегій, що містяться в даному документі. Одна частина вітчизняних і зарубіжних вчених вважає, що останній повинен містити тільки одну стратегію майбутніх дій [2, с. 55; 5, с. 134 та ін.]. Так, В. І. Ільїн відзначає, що «з усіх розглянутих стратегій повинна бути обрана одна, що найбільшою мірою задовольняє потреби фірми» [5, с. 134]. Інша частина вчених дотримується діаметрально протилежної точки зору. Зокрема, І. Д. Падерін [3, с. 129], А. М. Богатирьов [6, с. 39], А. Г. Махмудов [7, с. 60] вважають, що в складі стратегічного плану підприємства повинна розроблятися система стратегій. Остання, на думку А. М. Богатирьова, повинна включати базову і функціональні стратегії [6, с. 39].

Ми цілком поділяємо цю точку зору, проте все ж вважаємо за необхідне викласти свою аргументацію на користь її правомірності. Звернемося до визначення стратегії підприємства, сформульованого В. А. Баріновим на основі проведеного ним всебічного аналізу сутності даної економічної категорії. «Стратегія - це абстрактно-нормативне уявлення про спосіб досягнення перспективної мети фірми (в рамках її місії) з урахуванням внутрішніх і зовнішніх умов її існування ...» [8, с. 12].

Як ми бачимо, автор однозначно взаємопов'язує стратегію з перспективною метою підприємства. На кожному ж етапі свого життєвого циклу підприємство, як правило, реалізує не одну, а кілька перспективних цілей, пов'язаних з різними напрямками своєї діяльності (включаючи виробничу, маркетингову, інноваційну, соціальну та інші види діяльності). Для досягнення зазначених цілей повинні розроблятися спеціальні, так звані функціональні стратегії. При цьому основна спрямованість останніх полягає в забезпеченні реалізації загальної (корпоративної) стратегії підприємства. При формуванні системи стратегій підприємства необхідно в максимальній мірі враховувати всі їх різноманіття. Так, О. М. Тридід призводить авторську класифікацію стратегій підприємства, що включає десять групувальних ознак [9, с. 254-255].

Література

1. Береуцкий А. Я. Особенности формирования перспективных планов развития предприятий машиностроительного производства // Вісник економічної науки України. – 2008. - № 2 (14) – С. 7-12.
2. Беляева Н. С. Стратегія підприємства як елемент механізму стратегічного управління / Н. С. Беляєва // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». Вип. 15. Ч. 5. – Херсон, 2015. – С. 54-56.

3. Падерин И. Д., Полевая Л. М. Стратегическое планирование на промышленном предприятии // Вісник економічної науки України. – 2008. - № 2 (14) – С. 129-131.
4. Смолін І. В. Система стратегічного планування розвитку підприємства: автореф. Дис.. на здобуття наук. ступеня доктора наук: спец. «Економіка, організація та управління підприємствам» / І.В. Смолін. – Київ: Київський національний торговельно-економічний університет, 2005. – 36 с.
5. Ильин А. И. Планирование на предприятии: Учебник / А. И. Ильин. – Мн.: Новое знание, 2003 – 4-е изд., стереотип. – 635 с.
6. Богатирьов А. М. Планування діяльності підприємств харчової промисловості в умовах ринку : наук. моногр. / А. М. Богатирьов, А. І. Бутенко, І. О. Кузнецова. – Одеса : Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, Одеська національна академія харчових технологій, 2003. – 274 с.
7. Махмудов А. Г. Модель системы стратегического менеджмента на промышленном предприятии / А. Г. Махмудов // Актуальні проблеми економіки, 2003. – № 3. – С. 59-61.
8. Баринов В. А. Экономика фирмы: стратегическое планирование: Учебное пособие. – М.: КНОРУС, 2005. – 240 с.
9. Тридід О. М. Організаційно-економічний механізм стратегічного розвитку підприємства: Монографія. – Харків: Вид. ХДЕУ, 2002. – 364 с.